

จลสาร

1 สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมีนาคม - เมษายน 2563

26 กุมภาพันธ์ วันสหกรณ์แห่งชาติ

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย <http://www.clt.or.th>

มหาอำมาตย์โท พระราช
วรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
มีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้ารัชนิ
แจ่มจรัส เป็นองค์ต้นราชสกุล “รัชนิ”

พระราชวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า
รัชนิแจ่มจรัส กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
เมื่อครั้งทรงเป็นอธิบดีกรมพาณิชย์
และสถิติพยากรณ์ทรงพิจารณาเลือก
แบบอย่างสหกรณ์เครดิตที่จัดกันอยู่
ในต่างประเทศหลายรูปแบบ ในที่สุด
ทรงเลือกสหกรณ์แบบไรฟ์ไฟเฟิน
และทรงยืนยันไว้ในรายงานสหกรณ์
ฉบับแรกว่า “เมื่อได้พิจารณาละเอียดแล้ว
ได้ตกลงเลือกสหกรณ์ชนิดที่เรียกว่า
ไรฟ์ไฟเฟิน ซึ่งเกิดขึ้นในเยอรมนี
โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะอุปถัมภ์คนจน
ผู้ประกอบการสักรมย์ย่อ ๆ เห็นว่า
เป็นสหกรณ์ชนิดที่เหมาะสมที่สุด
สำหรับประเทศไทย”

จากการที่พระองค์ท่าน
ทรงเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มงานสหกรณ์
ขึ้นในประเทศไทย บุคคลทั้งหลาย
ในขบวนการสหกรณ์จึงถือว่า
พระองค์ทรงเป็น “พระบิดาแห่งการ
สหกรณ์ไทย”

สำหรับรูปแบบของไรฟ์ไฟเฟิน
ก็คือ สหกรณ์เพื่อการกู้ยืมเงินที่มี
ขนาดเล็ก สมาชิกจะได้มีความ
รับผิดชอบร่วมกัน ทำให้สะดวกแก่
การควบคุม ท้องที่ที่ได้รับการพิจารณา
ให้จัดตั้งสหกรณ์คือ จังหวัดพิษณุโลก
เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีผู้คนไม่หนาแน่น
และเป็นราษฎรที่เพิ่งอพยพมาจาก
ทางใต้ จึงต้องการช่วยเหลือผู้อพยพ
ซึ่งประกอบอาชีพการเกษตรให้
ตั้งตัวได้ ต่อมากรมพาณิชย์และสถิติ
พยากรณ์จึงได้ทดลองจัดตั้งสหกรณ์

ย้อนความทรงจำ

กับ “พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย” และ “วันสหกรณ์แห่งชาติ”

หาทุนขึ้นที่อำเภอเมืองพิษณุโลก
จังหวัดพิษณุโลก เป็นแห่งแรก ใช้
ชื่อว่า “สหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัด

สินใช้” ณ ตำบลวัดจันทร์ อำเภอ
เมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดย
จดทะเบียนเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์
2549 มีพระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่น
พิทยาลงกรณ์ เป็นนายทะเบียน
สหกรณ์พระองค์แรก นับเป็นการ

เริ่มต้นแห่งการสหกรณ์ในประเทศไทย
อย่างสมบูรณ์ตามรูปแบบสหกรณ์
เครดิตแบบไรฟ์ไฟเฟิน

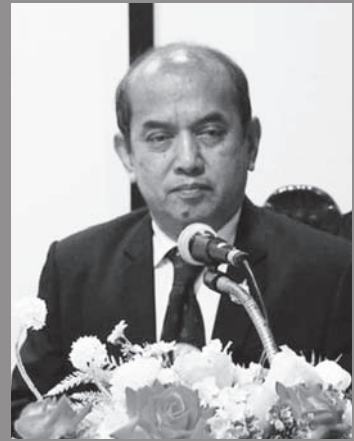
จนเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม
พ.ศ. 2527 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี
ซึ่งมีพลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เป็นนายกรัฐมนตรี และนายณรงค์
วงศ์วรธน เป็นรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มี
มติกำหนดให้วันที่ 26 กุมภาพันธ์
ของทุกปีเป็น “วันสหกรณ์แห่งชาติ”

บทความ : วสิษฐ์พล พุทธพงษ์
นักวิชาการสหกรณ์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอำนาจเจริญ

ประธานสภา

จุลสารเล่มนี้เป็นเล่มที่ 2 ฉบับแรกตีพิมพ์ตรงกับวันออมแห่งชาติ ส่วนฉบับที่ 2 นี้ ตีพิมพ์ตรงกับวันสหกรณ์แห่งชาติ 26 กุมภาพันธ์ ซึ่งตั้งใจพิมพ์ปกเป็น พระอนุสาวรีย์พระบิดาสหกรณ์ เพื่อให้ชาวสหกรณ์ระลึกนึกถึงคำกล่าวที่ว่า “งานเช่นสหกรณ์นี้เวลาเป็นเป็นช้า แต่เวลาตายตายเร็วที่สุด เมื่อตายแล้วศพเป็นศพข้าง ไม่ใช่ศพหนู” พระดำรัส “พระบิดาสหกรณ์ไทย” พระราชวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ชาวสหกรณ์เล็งเห็นความสำคัญของงานสหกรณ์ และภาคภูมิใจที่ได้ทำงานสหกรณ์ เพราะงานสหกรณ์ไม่ใช่งานของผู้ใดผู้หนึ่ง แต่เป็นงานที่ต้องใช้ความเสียสละ และเห็นถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

ผมในฐานะประธานสันนิบาตสหกรณ์ ขอยืนยันถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาสหกรณ์ โดยขณะนี้เรามีนโยบายในการให้การอบรมอย่างทั่วถึง บางโครงการจัดอบรมโดยไม่มีค่าใช้จ่าย หรือหากมีค่าใช้จ่ายก็มีอย่างเล็กน้อย เพื่อให้พี่น้องสหกรณ์สามารถผ่านการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังกระจายการอบรมความรู้ไปสู่แต่ละภูมิภาค ผ่านสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด ซึ่งขณะนี้จัดตั้งไปแล้วรวม 47 จังหวัด เรามีนโยบายที่จะจัดตั้งให้ครอบคลุมครบทุกจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกของพี่น้องสหกรณ์ในแต่ละพื้นที่ที่จะเข้ามาร่วมกันรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเข้าถึงแหล่งวิชาการได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น สสท. ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อพี่น้องสมาชิกสหกรณ์ โดยสามารถติชมมาได้ที่ <http://www.clt.or.th>

ประเมศวร์ อินทรชุมนุม

การจัดตั้งสภานโยบายสหกรณ์จังหวัด

อรนุช กั้นภัย

การจัดตั้งสภานโยบายสหกรณ์จังหวัด เป็นแนวทางการส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ โดยการรวมตัวของสหกรณ์ในจังหวัดที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจในการส่งเสริมความเข้มแข็งในระดับจังหวัด รวมถึงมีความพร้อมในด้านสถานที่ บุคลากร ได้รวมตัวกันตามความสมัครใจ เพื่อร่วมแรง ร่วมใจเตรียมการจัดตั้งเป็นสภานโยบายสหกรณ์จังหวัด โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสหกรณ์ ผลักดันให้เกิดการสร้างสังคมการเรียนรู้ ส่งเสริมเครือข่ายวิชาการ การบริหารจัดการและการบริการให้มีศักยภาพในการแข่งขัน และสามารถช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ภายใต้หลักการสหกรณ์เดียวกัน คือ การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรสหกรณ์ การพัฒนาทักษะในการบริหารจัดการ การดำเนินธุรกิจและการบริการ ตลอดจนร่วมกันพิทักษ์และรักษาสีทิวประโชยน์ร่วมกัน

สภานโยบายสหกรณ์แห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้สภานโยบายสหกรณ์จังหวัด มีองค์คณะของคณะกรรมการสภานโยบายสหกรณ์จังหวัด ประกอบด้วย สหกรณ์ทุกประเภทในจังหวัด มีวัตถุประสงค์ไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของสภานโยบายสหกรณ์ฯ โดยใน**ขั้นตอนแรก** จะเริ่มจากหาแนวร่วมเข้ามาเป็นคณะทำงาน เพื่อเตรียมการ ประสานงานการจัดตั้ง หรือเรียกว่า (ผู้ก่อการ) ประมาณ 3 - 5 คน มาร่วมประชุมหารือ แนวทางการจัดตั้งร่วมกัน โดยแจ้งให้สภานโยบายสหกรณ์ฯ มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นคณะทำงาน คณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าว จะต้องดำเนินการจัดตั้งสภานโยบายสหกรณ์จังหวัดให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี

ต่อมาใน**ขั้นตอนที่ 2** คือ คณะทำงาน ดำเนินการจัดประชุม โดยเชิญผู้แทนสหกรณ์ในจังหวัดเข้าร่วมประชุม ซึ่งจะต้องมีสหกรณ์ทุกประเภทมาเข้าร่วม

ประชุมด้วย พร้อมกับมีหนังสือแจ้งมายังสันนิบาตสหกรณ์ฯ เข้าร่วมให้คำแนะนำการจัดตั้ง ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ พร้อมกับแจ้งแหล่งเงินสนับสนุนจากสันนิบาตสหกรณ์ฯ (เงินค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ฯ ในสัดส่วน 10% ของรายรับค่าบำรุงในแต่ละจังหวัดต่อไป)

ในการประชุมเตรียมการจัดตั้ง สสจ. จะต้องเตรียมการด้านเอกสาร ซึ่งจะประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ และมีสถานที่ทำการของ สสจ. ที่แน่นอน
2. จัดทำแผนดำเนินงาน Action Plan ตามกรอบวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง
3. จัดทำบัญชีรายชื่อ สหกรณ์สมาชิก ที่จะเข้าร่วมประชุมจัดตั้ง สสจ.
4. จัดทำบัญชีรายชื่อผู้แทนสหกรณ์สมาชิกของ สสจ. ที่มาเข้าร่วมประชุมจัดตั้ง

โดยในข้อ 3 - 4 ต้องเป็นสหกรณ์สมาชิกที่ดำเนินงานอยู่ไม่น้อยกว่า 3 ประเภท มารวมตัวไม่น้อยกว่า 30 สหกรณ์ หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดในจังหวัดนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 3

เมื่อการประชุมเสร็จสิ้น คณะทำงานต้องลงลายมือชื่อและยื่นคำร้อง ขอรับรองสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด จากสันนิบาตสหกรณ์ฯ โดยต้องเตรียมเอกสาร ดังนี้

1. สำเนารายงานการประชุม 1 ชุด
2. แผนการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ 1 ชุด

3. บัญชีรายชื่อสหกรณ์สมาชิกของสันนิบาตสหกรณ์ ที่เข้าร่วมประชุม 1 ชุด

4. บัญชีรายชื่อผู้แทนสหกรณ์สมาชิกของสันนิบาตสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมประชุม 1 ชุด

เมื่อคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์ฯ ได้พิจารณาและเห็นชอบตามกรอบวัตถุประสงค์ที่คณะทำงานเตรียมการจัดตั้งเสนอมาก็จะออกคำรับรองให้แก่สันนิบาตสหกรณ์จังหวัดนั้น ๆ

ขั้นตอนที่ 4

สิทธิ อำนาจ หน้าที่ คณะทำงานเตรียมการจัดตั้ง จะมีสิทธิอำนาจ หน้าที่ เช่นเดียวกับสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด ทำหน้าที่นัดประชุมผู้แทนสหกรณ์สมาชิกทุกประเภทในจังหวัด มาประชุมใหญ่สามัญครั้งแรก ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือรับรองจากสันนิบาตสหกรณ์ฯ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด และมอบหมายภารกิจตามกรอบวัตถุประสงค์ และในการประชุมใหญ่ของ สสจ. จะต้องให้มีผู้แทนสหกรณ์สมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่า **ยี่สิบสหกรณ์ หรือไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ** ของจำนวนสหกรณ์ทั้งหมดในจังหวัดนั้นจึงจะเป็นองค์ประชุม

จำนวนคณะกรรมการ สันนิบาตสหกรณ์จังหวัด กำหนดให้มีไม่น้อยกว่า 7 คน แต่ไม่เกิน 15 คน โดยที่ประชุมใหญ่คัดเลือกจากสหกรณ์แต่ละประเภทละไม่น้อยกว่า 1 คน กรณีต้องมีมากกว่าที่กำหนด สามารถขอความเห็น

ชอบจากสันนิบาตสหกรณ์ฯ ก่อนที่จะดำเนินการเลือกตั้ง และต้องไม่เกินเขตปกครองระดับอำเภอละ 1 คน ให้คณะกรรมการเลือกตั้งกันเองเป็นประธาน 1 คน รองประธานหนึ่งคนหรือหลายคน และเลขานุการนอกนั้นเป็นกรรมการ ส่งรายชื่อคณะกรรมการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัดที่ได้รับการเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่สามัญ ไปยังสันนิบาตสหกรณ์ฯ เพื่อดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งต่อไป

ข้อห้าม หรือคุณสมบัติของการเป็นกรรมการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด คือ ห้ามมิให้ผู้แทนของสหกรณ์ที่เป็นกรรมการ ค้างชำระค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์

วาระการดำรงตำแหน่ง

คราวละสามปีโดยถือบัญชีของสันนิบาตสหกรณ์ฯ และจะพ้นวาระเมื่อมีคณะกรรมการสันนิบาตสหกรณ์จังหวัดที่มีการเลือกตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่แทน

ส่วนรายละเอียดการพ้นจากตำแหน่ง หลักการดำเนินงานของสหกรณ์ ท่านที่สนใจสามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากคู่มือการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด สืบค้นได้จากเว็บไซต์ CLT.or.th หรือคู่มือการจัดตั้ง ขอรับได้ที่ฝ่ายสหกรณ์สัมพันธ์ สายส่งเสริมสหกรณ์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

การจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์จังหวัด ไม่ยุ่งยากอย่างที่คิด ง่าย ๆ เพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส สื่อสารหากันด้วยระบบดิจิทัล ขอเพียงทุกสหกรณ์ร่วมมือ ทุกฝ่ายร่วมมือ สหกรณ์เข้มแข็ง ก็อยู่ไม่ไกลเกินฝันค่ะ

ผู้สอบบัญชีสหกรณ์มีบทบาท และหน้าที่ในการป้องกันและ ตรวจสอบการทุจริตในสหกรณ์ ได้อย่างไร

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การทุจริต ประพฤติมิชอบมีโอกาสเกิดขึ้นทุกระดับในองค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน ของทุก ๆ ประเทศ ยิ่งนับวันก็มีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ ในแวดวงสหกรณ์ในช่วงเวลา 4 - 5 ปี ที่ผ่านมา ปัญหาการทุจริตของสหกรณ์ตกเป็นข่าวอยู่เป็นระยะ ๆ ส่งผลกระทบต่อสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ในภาพรวมสหกรณ์ที่มีการทุจริตมีจำนวนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนทั้งหมด แต่ผลกระทบในเชิงลบทำให้เกิดกระแสความไม่เชื่อมั่นต่อระบบสหกรณ์ในประเทศไทย

ในกระบวนการตรวจจับและตรวจสอบการกระทำผิดในทุกกรณี จะต้องมีเอกสาร หลักฐานและพยาน ที่มีการสืบหา สืบค้น และรวบรวม อันจะนำมาเป็นหลักฐานยืนยันถึงการกระทำผิดและการประพฤติมิชอบ เอกสารที่นำมาเป็นหลักฐานสำคัญมักเป็นสารสนเทศทางการเงิน

การบัญชี ซึ่งเป็นผลงานทางการบัญชีในการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงิน อย่างไรก็ตาม การตรวจจับ ตรวจสอบทุจริต เพื่อค้นหาบุคคลที่กระทำผิดมาลงโทษ เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งกว่าจะค้นพบและได้ลงโทษผู้ทุจริต ผลเสียหายก็เกิดขึ้นแล้ว บางครั้งไม่ได้รับการชี้แจงและไม่สามารถนำทรัพย์สินที่สูญหายไปกลับคืนมาได้ อย่างครบถ้วน ปัญหาเรื่องการทุจริตในสหกรณ์เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญต้องแก้ไขและหาทางป้องกัน โดยความร่วมมือผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งภายในสหกรณ์และจากหน่วยงานภายนอกที่มีหน้าที่กำกับดูแล

ในฐานะของผู้สอบบัญชี สหกรณ์จะมีบทบาทและมีส่วนช่วยในการหาทางแก้ไขและหาทางป้องกันปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ ได้มากน้อยเพียงใด และสามารถทำได้อย่างไร

แนวทางในการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตในสหกรณ์

ความพยายามในการปิดกั้นมิให้เกิดสิ่งที่เป็นสาเหตุแห่งการทุจริตดังกล่าวข้างต้นเชื่อว่าจะช่วยให้ป้องกันและลดการกระทำที่นำไปสู่การทุจริตได้ ซึ่งขอเสนอแนวทางในการป้องกันและลดปัญหาการทุจริตประพจน์มิชอบในสหกรณ์ประกอบด้วย (1) การมีระบบการควบคุมภายใน ระบบสารสนเทศ ที่รัดกุม รอบคอบ มีการสอบทาน และการตรวจสอบ (2) การสร้างกรอบและสร้างวินัย (3) การปลูกฝังให้บุคลากรในสหกรณ์ยึดมั่นต่อหลักคุณธรรม มีจริยธรรม จรรยาบรรณ ในการปฏิบัติงาน และ (4) การควบคุมและกำกับดูแลที่ดีจากผู้มีอำนาจกำกับดูแลภายนอก

(1) ระบบการควบคุมภายใน ระบบสารสนเทศที่รัดกุม รอบคอบ และเหมาะสม

การไม่เปิดโอกาสหรือไม่ให้มีโอกาสในการทุจริตหรือประพจน์มิชอบ สามารถทำได้โดยระบบการควบคุมภายใน การดำเนินงานในสหกรณ์ที่รัดกุม ระบบสารสนเทศ

ทางการบัญชีที่ดี สามารถตรวจสอบ สอบทานความถูกต้องได้ทุกขั้นตอน สามารถรวบรวมข้อมูลตัวเลขในการจัดทำและนำเสนอรายงานทางการเงินอย่างครบถ้วน ถูกต้องทันเวลา โดยสามารถตรวจสอบได้ มีการออกกฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับ ถือเป็นแนวปฏิบัติให้แก่บุคลากร เป็นการปฏิบัติให้อยู่ในกรอบ และมีการลงโทษที่แรงพอที่จะไม่เป็นแรงจูงใจหรือบันดาลใจให้กล้ากระทำผิด

(2) การสร้างกรอบและสร้างวินัย

สหกรณ์ต้องมีกฎระเบียบ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำที่จะสร้างตัวอย่างที่ดีให้เกิดขึ้นในสหกรณ์ ด้วยการอยู่ในกรอบเสมอ การสร้างกรอบในสหกรณ์โดยการกำหนดข้อบัญญัติ ข้อกำหนดจรรยาบรรณ ข้อควรประพฤติ และข้อควรปฏิบัติ การตั้งระเบียบ วินัย กฎเกณฑ์ ระเบียบปฏิบัติ จากภายในองค์กรให้บุคลากรทุกระดับยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ โดยถือปฏิบัติสืบต่อไป

จนเคยชินที่จะถูกข่มขู่และยอมรับ เป็นวัฒนธรรมองค์กร เป็นสิ่งที่ดี และเป็นที่ยึดมั่นของทุกองค์กร ที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผล

(3) การปลูกฝังให้บุคลากร ในสหกรณ์ยึดมั่นต่อหลักคุณธรรม มีจริยธรรม จรรยาบรรณในการ ปฏิบัติงาน

จริยธรรมหรือจรรยาบรรณ ในการปฏิบัติงาน หมายถึงศีลธรรม ประจำวิชาชีพ สามารถสร้างขึ้นมาได้ ในทุกสาขาวิชาชีพ จะมีการกำหนด จรรยาบรรณโดยผู้มีอำนาจในการ ควบคุมและกำกับดูแลตามหลักการ ของธรรมาภิบาล จรรยาบรรณ แห่งวิชาชีพต่าง ๆ มักจะกำหนดเกณฑ์ อย่างต่ำที่เป็นคุณสมบัติของ ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น ด้านความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และ ความรับผิดชอบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้เสีย สหกรณ์ต้อง มีการกำหนดข้อบังคับทางด้าน จริยธรรมหรือจรรยาบรรณที่เป็น ลายลักษณ์อักษร รวมถึงนโยบาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สร้าง ความเข้าใจ สร้างการยอมรับ และ ให้มีการปฏิบัติตามหลักการจรรยาบรรณ แนวประพฤติ แนวปฏิบัติ ให้ประจักษ์ แก่บุคคลภายนอกเป็นสัญลักษณ์ ขององค์กร

(4) การควบคุมและกำกับ ดูแลที่ดีจากผู้มีอำนาจกำกับดูแล

ภายนอก

ผู้มีอำนาจในการควบคุม และกำกับดูแลที่ดี คือ นายทะเบียน สหกรณ์ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ต้องมีออกกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เข้มงวด และ บทลงโทษที่รุนแรงที่จะไม่ก่อให้เกิด แรงจูงใจให้กระทำความผิด ได้เปิดโอกาส ให้ได้คิดตรึกตรองถึงโทษที่จะได้รับ หากเสี่ยงต่อการประทุพผิมชอบ หาก กฎระเบียบไม่เคร่งครัด ไม่เข้มงวด พอและบทลงโทษไม่รุนแรงพอ มักจะเป็นเหตุจูงใจ และมีเหตุผล เข้าข้างตนเองที่จะกระทำความผิด ดังนั้น หน่วยงานที่มีอำนาจออกกฎหมาย ที่เข้มงวด พร้อมบทลงโทษที่รุนแรง มีการตัดสินลงโทษให้เห็นเป็นกรณี ตัวอย่างให้เป็นที่ประจักษ์อย่างเด่นชัด ก็คาดว่าจะ เป็นวิธีที่สามารถสกัดกั้น การทุจริตได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง

ระบบการป้องกันและตรวจสอบ การทุจริตในสหกรณ์

ในฐานะของผู้สอบบัญชี สหกรณ์ มีบทบาทและหน้าที่ใน การป้องกัน สกัดกั้น ลด ขจัด การ ทุจริต ประพฤติมิชอบในสหกรณ์ ได้โดยปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการควบคุมและ กำกับดูแลที่ดีจากผู้มีอำนาจภายนอก ได้แก่ นายทะเบียนสหกรณ์ กรม

ตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริม สหกรณ์ มีการออกมาตรฐาน กฎหมาย กฎระเบียบ และข้อบังคับ ที่เข้มงวด พร้อมมีบทลงโทษที่รุนแรง หากมีการละเมิด รวมทั้งการควบคุม และกำกับดูแลที่ดีทั้งจากผู้มีอำนาจ ภายนอกและภายใน (ฝ่ายบริหาร) มีการวางระบบการปฏิบัติงาน ระบบ สารสนเทศ กำหนดวินัย ข้อกำหนด แนวปฏิบัติ ที่ปลูกจิตสำนึกให้บุคลากร มีความซื่อสัตย์ มีศีลธรรม และที่สำคัญผู้บริหารมีการปฏิบัติตนเป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นที่ประจักษ์และข่มขู่ในตัว บุคลากรจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ ดีในองค์กร

2. ระดับการตรวจสอบ จาก ผู้สอบบัญชี ผู้ตรวจสอบกิจการ สหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ และผู้ ตรวจสอบภายในสหกรณ์ ทำหน้าที่ สร้างความเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายในเรื่องของความถูกต้อง โดยตรวจสอบการปฏิบัติงานของ บุคลากรทุก ๆ ส่วนงาน และสอบทาน เอกสารหลักฐานที่เป็นรายงาน การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ รายงานทางการเงิน ว่ามีความ ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามความเป็น จริงและปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ มีอำนาจในระดับที่ 1 ได้กำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด หรือไม่ หากพบว่ายังมี ข้อบกพร่องต้องมีการรายงาน การ

สั่งการและมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามความจริงเหมาะสมและทันเวลา

3. ระดับปฏิบัติงาน จากฝ่ายจัดการ โดยพนักงานทุกฝ่ายต้องทำหน้าที่ตามความรับผิดชอบของตนตามที่มีอำนาจ ผู้ควบคุมและกำกับดูแล ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด หากผู้ปฏิบัติงานมีความซื่อสัตย์ และยึดมั่นต่อจริยธรรมส่งผลให้ผลงานที่ได้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ สะท้อนถึงความเชื่อมั่นต่อความถูกต้องและเป็นธรรม

จากการปฏิบัติงานทั้ง 3

ระดับในองค์กร (สหกรณ์) อย่างเป็นระบบ จะช่วยป้องกัน ลดระดับ และขจัดพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุนำไปสู่การทุจริตได้ กล่าวคือ ในระดับที่ 1 การมีกฎระเบียบที่เข้มงวดพร้อมทั้งบทลงโทษที่รุนแรง คาดว่าจะสกัดความรู้สึกที่จะเข้าข้างตัวเองว่ามีโอกาส มีความหวังว่าจะทำโดยไม่ได้รับโทษหรือรับโทษที่เบาคุ่มค่ากับผลประโยชน์ที่จะได้รับ นอกจากนี้การปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกในเรื่องวินัย จริยธรรม คาดว่าจะช่วยลดความโลภได้ ในระดับ 2 การตรวจสอบจะช่วยลดความรู้สึกที่คิดว่าตนเองมีความสามารถ มีเหตุผล

ว่าสามารถทำได้โดยไม่มีผู้อื่นรู้ ลดความคาดหวังที่จะเอาของคนอื่นมาเป็นของตน และในระดับที่ 3 การปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการหากมีการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดมีความซื่อสัตย์ ทำให้ลดแรงกดดันและความต้องการ ความจำเป็นทางด้านการเงิน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ทั้ง 3 ระดับดังกล่าวข้างต้น ช่วยลดและขจัดต้นเหตุแห่งการทุจริตได้ทั้งด้าน โอกาส ความจำเป็น การมีเหตุผล ความสามารถเฉพาะ และความโลภ

จากปัญหาการเงิน สู่วิกฤตสหกรณ์ และความจำเป็นต้องมีเครื่องมือแก้ไข

รังสรรค์ ปิติปัญญา¹

เกริ่นกันก่อน

ข้อเขียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของบทความเรื่อง “ICMF: กองทุนรักษาเสถียรภาพของขบวนการสหกรณ์” ที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาทางการเงินของสหกรณ์หรือกลุ่มสหกรณ์ที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดวิกฤตขึ้นในขบวนการสหกรณ์ โดยจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 จะกล่าวถึงตัวอย่างการพัฒนาจากปัญหาสู่วิกฤตและความจำเป็นที่ขบวนการสหกรณ์ต้องมีเครื่องมือที่จะช่วยสร้างความมั่นคงหรือรักษาเสถียรภาพของขบวนการสหกรณ์ ซึ่งคือข้อเขียนที่อยู่ในมือของท่านในขณะนี้ ส่วนตอนที่ 2 จะกล่าวถึงระบบการรักษาเสถียรภาพที่มีการดำเนินการกันอยู่บ้างแล้วระหว่างสหกรณ์บางกลุ่ม และสุดท้ายซึ่งอยู่ในตอนที่ 3 จะนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับกองทุนการเงินระหว่างสหกรณ์ (Inter-Coop Monetary Fund, ICMF) ซึ่งจะทำหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางการเงินของขบวนการสหกรณ์ ขอเชิญติดตามครับ

ตัวอย่างการพัฒนาจากปัญหาสู่วิกฤต

เพื่อให้เข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องมีเครื่องมือรักษาเสถียรภาพของขบวนการสหกรณ์ ขออนุญาตยกเอากรณีของสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งหนึ่งที่เคยเป็นข่าวโด่งดังเมื่อหลายปีก่อนมาเป็นตัวอย่าง อย่างไรก็ตามขอย้ำว่ามิได้มีเจตนาที่จะทำให้เกิดผลในทางลบกับสหกรณ์แห่งนี้แต่อย่างใด

ในระยะแรกๆ ที่มีข่าวความไม่ชอบมาพากลเกิดขึ้นในสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งนี้ ผู้บริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์หลายแห่งได้หารือกันแบบไม่เป็นทางการ และเห็นว่าขบวนการสหกรณ์ควรจะให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์แห่งนี้ เพราะหากสหกรณ์แห่งนี้ได้รับความเสียหาย ก็อาจเกิดผลกระทบและความเสียหายแก่สหกรณ์อื่นๆ ในวงกว้าง และด้วยสถานการณ์ที่ยังไม่รุนแรงมากนัก (ในขณะนั้น สมาชิกยังคงสะสมหุ้นรายเดือนเพิ่มขึ้นตามปกติ ผู้กู้ยืมยังชำระหนี้คืน ผู้ฝากก็ยังไม่ได้เร่งรัดถอนเงิน ปัญหาสภาพคล่องจึงยังไม่รุนแรงมากนัก) จึงมีความเห็นไปในทางเดียวกันว่าการแก้ปัญหาจะใช้เงินประมาณ 2,000 ถึง 3,000 ล้านบาท

อย่างไรก็ตามหลังจากมีข่าวลือมากขึ้นว่าสหกรณ์แห่งนี้มีปัญหารุนแรงและอาจล้มลงได้ ความตื่นกลัวได้แพร่กระจายไปยังผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็วสมาชิกที่เคยสะสมหุ้นเพิ่มทุกเดือนก็ชะลอการเพิ่มหุ้นและบางส่วนลาออกจากการเป็นสมาชิกและขอรับเงินค่าหุ้นที่สะสมไว้คืน สมาชิกผู้กู้ที่เคยชำระหนี้คืนอย่างสม่ำเสมอก็ชะลอการส่งชำระคืน ทำให้ปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์มีความรุนแรงมากขึ้นยิ่งไปกว่านั้น ผู้ฝากเงินจำนวนมากเกิดความหวาดกลัวและเร่งถอนเงินฝากคืนแม้ว่าจะยังไม่ถึงกำหนด โดยยอมเสียค่าปรับหรือยอมรับดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าที่ตกลงกัน พฤติกรรมดังกล่าวยิ่งทำให้ปัญหาสภาพคล่องของสหกรณ์แห่งนี้

¹ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ รองประธานสหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำกัด

เลวร้ายลงไปกว่าเดิม จนไม่มีเงินพอให้ถอน ข้าราชการถอนเงินไม่ได้ยิ่งสร้างความระส่ำระสายให้กับสหกรณ์แห่งนี้และผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงขยายวงกว้างออกไปสู่ทั้งขบวนการสหกรณ์ มีผลให้ประชาชนและภาครัฐสูญเสียความมั่นใจที่มีต่อระบบสหกรณ์ และมองขบวนการสหกรณ์ในเชิงลบอย่างรุนแรง

เมื่อเวลาผ่านไปนานเข้า สถานการณ์ปัญหายิ่งมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้การแก้ไขจำเป็นต้องใช้ความพยายามและทรัพยากรมากขึ้น ในระยะหลังได้ข้อมูลมาว่า การแก้ไขปัญหาของสหกรณ์แห่งนี้อาจต้องใช้เงินมากกว่า 10,000 ล้านบาท

คำถามสำคัญที่ต้องพิจารณาต่อก็คือ ทำไมสหกรณ์ต่างๆ จึง (ดูเหมือน) เพิกเฉย ไม่รวมมือกัน แก้ปัญหาของสหกรณ์ดังกล่าว โดยส่วนตัวเชื่อว่ามาจากสาเหตุสำคัญอย่างน้อย 2 ประการ ประการแรกคือ กระแสความเห็นที่ว่าความช่วยเหลือครั้งนี้แทนที่จะเป็นการช่วยสหกรณ์จะกลายเป็นการช่วยเหลือคนโกง ทำให้คนโกงไม่ต้องถูกลงโทษ จึงเกิดกระแสคัดค้าน (ทั้งจากภายนอกและภายในขบวนการสหกรณ์) ที่จะให้สหกรณ์อื่นเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องนี้ ส่วนประการที่สอง คือความกลัวของแต่ละสหกรณ์ว่าเงินที่เอาเข้าไปช่วยเหลือจะไม่ได้รับการชำระคืน เนื่องจากไม่มีเจ้าภาพที่ชัดเจนในการดำเนินการ และไม่มีหลักประกันใดๆ เลย ภาครัฐการก็ไม่กล้าดำเนินการอะไร และหลายครั้งบุคคลในภาครัฐการเองก็แสดงท่าทีคัดค้านการที่จะให้สหกรณ์อื่นเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ สูดท้ายก็เลยต้องปล่อยให้ทุกอย่างเป็นไปตามยถากรรม และสหกรณ์เครดิตยูเนียนดังกล่าวตกอยู่ในสถานการณ์ที่ย่ำแย่ ประชาชนรวมถึงสหกรณ์ที่ฝากเงินหรือให้กู้แก่สหกรณ์แห่งนี้ไม่สามารถถอนเงินคืนออกมาได้ เกิดความเดือดร้อนไปในวงกว้าง และกลายเป็นปัญหาที่กีดกันความศรัทธาและความมั่นคงของขบวนการสหกรณ์อยู่ในปัจจุบัน และทุกครั้งที่ภาครัฐจะออกมาตรการมาบังคับใช้กับสหกรณ์ก็มักจะอ้างอิงเรื่องนี้เป็นเหตุผลพื้นฐานเสมอ

ที่เล่ามาทั้งหมดนี้ ต้องการชี้ให้เห็นว่าหากมีปัญหากเกิดขึ้นแล้วแต่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ภายในเวลาที่เหมาะสม ก็จะทำให้ปัญหาบานปลายจนอาจไม่สามารถแก้ไขได้ เหมือนกับคำพังเพยที่ว่า “กว่าถั่วจะสุกกาก็ไหม้”

หลังเกิดวิกฤตจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งนี้แล้ว ยังมีวิกฤตอื่นที่ส่งผลในวงกว้างต่อขบวนการสหกรณ์อีก เช่น วิกฤตธุรกิจล็อตเตอรี่ในวงการสหกรณ์ เป็นต้น โดยส่วนตัวผมยังคงกังวลใจว่าจะมีเหตุการณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกถ้าเราไม่มีเครื่องมือหรือวิธีการจัดการปัญหาที่เหมาะสม สามารถดูแลให้สหกรณ์ สมาชิก และประชาชนทั่วไปไม่ได้รับความเสียหายหรือเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ส่งท้ายก่อนจาก

เครื่องมือหรือวิธีการจัดการปัญหาที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร เป็นคำถามใหญ่ที่ต้องช่วยกันหาคำตอบอย่างไรก็ตามเครื่องมือดังกล่าวควรมีทั้ง “**มาตรการป้องกัน**” การเกิดวิกฤต และ “**มาตรการแก้ไข**” ในกรณีที่เกิดปัญหาแล้วเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบรุนแรงต่อขบวนการสหกรณ์และผู้เกี่ยวข้อง จากการติดตามกิจกรรมที่เกิดขึ้นในวงการสหกรณ์มาอย่างต่อเนื่อง พบว่าขณะนี้ภาครัฐกำลังทยอยออกมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันหรือทำให้มีโอกาสเกิดวิกฤตน้อยที่สุด ซึ่งหลายมาตรการได้รับการตอบรับจากขบวนการสหกรณ์ ขณะที่อีกหลายมาตรการได้รับการปฏิเสธ อย่างไรก็ตามในบทความนี้จะไม่พูดถึงมาตรการเหล่านั้น แต่จะเน้นไปที่มาตรการแก้ไขเพื่อลดผลกระทบหรือลดความเสียหายเมื่อเกิดวิกฤต ซึ่งการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่าในขบวนการสหกรณ์เองก็มีการสร้างเครื่องมือหรือมาตรการบางอย่างขึ้น เช่น มีการตกลงร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์เป็นกลุ่มๆ เพื่อช่วยเหลือกันเมื่อสหกรณ์ในกลุ่มเกิดปัญหา ซึ่งจะได้อ้างถึงในตอนต่อไป

สหกรณ์การเกษตร กับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก :

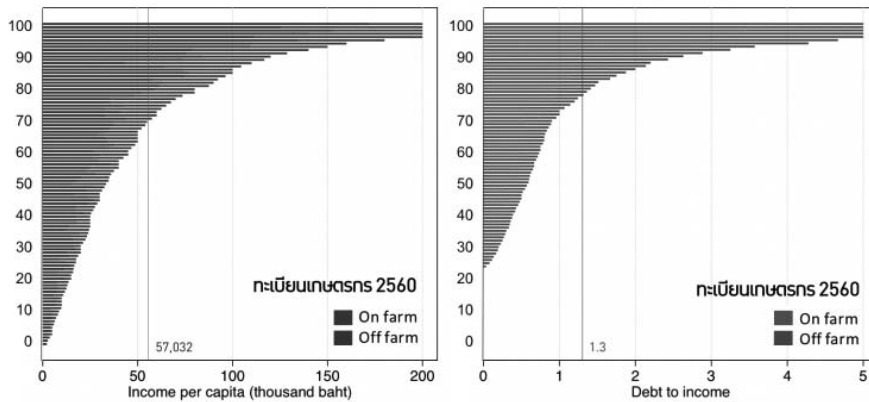
กรอบคิดและแนวทางพัฒนา¹

รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท

1. ความนำ

ภาคเกษตรเป็นฐานรากที่สำคัญของเศรษฐกิจไทย ประชากรในภาคเกษตรมีประมาณ 25 ล้านคน หรือเกือบร้อยละ 40 ของประชากรทั้งประเทศ ครอบคลุมจำนวนครัวเรือนถึง 6.4 ล้านครัวเรือน ในมิติมหภาค ภาคเกษตรสร้างรายได้ต่อระบบเศรษฐกิจร้อยละ 9 ของ GDP มีพืชสำคัญที่มีสัดส่วนใน GDP ภาคการเกษตรถึงร้อยละ 80 คือ ข้าว และยางพารา จึงเป็นประเทศที่อยู่ในอันดับต้น ๆ ของโลกในการส่งออกข้าวและยางพารา ภาคเกษตรยังเป็นหลักประกันความมั่นคงทางอาหารให้กับคนทั้งในประเทศและทั่วโลก เป็นแหล่งรองรับแรงงานที่ใหญ่ที่สุด มีการจ้างแรงงานสูงถึงร้อยละ 30.9 ของกำลังแรงงานทั้งประเทศ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) ในมิติจุลภาคเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกรรายย่อยซึ่งถือครองที่ดินจำนวนไม่มาก และขนาดของที่ดินทำกินมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยหากพิจารณาจาก cumulative distribution ของที่ดินทำกินรายครัวเรือนในปี 2560 (วิษณุ อรรถวานิช, 2560) พบว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนเกษตรมีที่ดินทำกินไม่ถึง 10 ไร่ และเกือบร้อยละ 80 มีที่ดินทำกินไม่ถึง 20 ไร่ โดยพบว่าขนาดที่ดินทำกินมีแนวโน้มลดลงในทุกกลุ่มเกษตรกรอย่างต่อเนื่องระหว่าง 2556 และ 2546 (Attavanich, Chantararat and Sa-ngimnet, 2018)

¹ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. 2562. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การพัฒนาธุรกิจแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาธุรกิจข้าวสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน. สนับสนุนโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

รูปที่ 1 แนวโน้มการถือครองที่ดินของเกษตรกร
ที่มา : วิชา อรรถวานิช. 2560

บริบทของภาคการเกษตรของไทยในฐานะเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศเป็นรากฐานของการสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศและของโลก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในภาคการผลิตทางการเกษตร เมื่อพิจารณาอัตราการเจริญเติบโตของภาคเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ภาคการเกษตรขยายตัวเพียงร้อยละ 0.10 ต่อปี เนื่องจากได้รับผลกระทบจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่ค่อนข้างรุนแรง อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรยังคงมีบทบาทสำคัญกับการพัฒนาประเทศในหลายมิติ เนื่องจากการส่งออกสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์สามารถสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นมูลค่าสูงในแต่ละปี และเมื่อพิจารณาสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตรต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (ณ ราคาประจำปี) พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในแผนพัฒนา

ฉบับที่ 11 มีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 11.05 ทั้งนี้การพัฒนาภาคเกษตรในอนาคตต้องเผชิญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงจากความเปราะบางหรือความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่จะส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของประเทศ รวมถึงกฎกติกาการค้าใหม่ของโลก การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก ปัญหาภายในประเทศบางประการที่เป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการพัฒนาการเกษตรของประเทศ แนวโน้มการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง และการพัฒนาในระดับภูมิภาคต่าง ๆ จำเป็นต้องมีการเตรียมการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นความต่อเนื่องกับแผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 โดยเน้น “เกษตรกร” เป็นศูนย์กลางการ

พัฒนาอย่างสมดุล มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความสำคัญกับการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินการในรูปของธุรกิจเกษตร โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลและประยุกต์ใช้ต่อเนื่องจากแผนที่ผ่านมา เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศไทยสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มุ่งในการแก้ไขจุดอ่อนและเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาภาคการเกษตรในระยะยาวเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ “เกษตรกรมั่นคง ภาคการเกษตรยั่งยืน” โดยมีแนวทางไปสู่เป้าหมาย คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์

ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559)

ในห้วงเวลาเดียวกัน สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยก็ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรกลางเพื่อพัฒนาขบวนการสหกรณ์ สู่วิถีความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ” โดยกำหนดพันธกิจที่สำคัญในการพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความสามารถในการดำเนินงานพึ่งพาตนเอง มีภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกและสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในส่วนของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ในฐานะองค์กรด้านวิชาการซึ่งได้ขับเคลื่อนการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนชุดความรู้และนวัตกรรมนำการพัฒนาสหกรณ์ จึงขอนำเสนอกรอบคิดและแนวทางการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัยและนำเสนอเป็น Policy Brief ดังนี้

3. ข้อค้นพบจากการวิจัย

ประสบการณ์วิจัยของสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ภายใต้ชุดโครงการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรมภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยซึ่งมุ่งไปที่การยกระดับขีดความสามารถของสถาบันเกษตรกรให้มีขีดความสามารถในธุรกิจเพื่อแก้ปัญหา/ข้อจำกัดและเป็นตัวจักรในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยได้นำกรอบแนวคิด

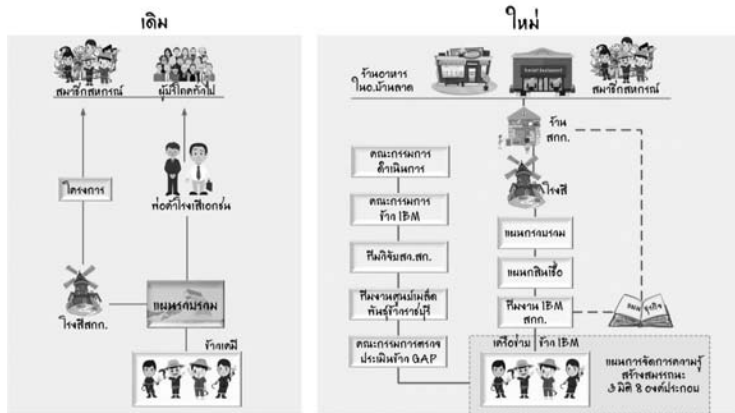
การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่า (Value chain Development) มาใช้ในการปรับกระบวนการดำเนินธุรกิจ ภายใต้ความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างสถาบันเกษตรกรกับภาคีพันธมิตรธุรกิจสู่เป้าหมายร่วม (Mutual Benefit) เพื่อลดข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุน ปัจจัยการผลิตและตลาดแก่ผลผลิตของเกษตรกรรายย่อยที่ในฐานะผู้ผลิต ผลลัพธ์ได้พัฒนาเป็นตัวแบบธุรกิจแบบมีส่วนร่วม (Inclusive Business Model: IBM) ที่สามารถแก้ปัญหา/ข้อจำกัดที่ระดับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร โดยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนระบบธุรกิจเกษตรของเกษตรกรรายย่อย

4. กรณีศึกษา: สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ธุรกิจข้าว IBM สกก.บ้านลาด จำกัด ได้นำเอากรอบแนวคิดการพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าข้าว GAP มาใช้ภายใต้นโยบายของคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 40 ภายใต้การสนับสนุนของสกสว. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งการเรียนรู้และพัฒนาของเกษตรกรและทีมงานฝ่ายจัดการเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตจากข้าวเคมี เป็นข้าว GAP โดยใช้กลไกการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) การเปลี่ยนแปลงกระบวนการดำเนินธุรกิจข้าวจากเดิมเป็นระบบธุรกิจข้าวแบบมีส่วนร่วม หรือระบบธุรกิจข้าว IBM ที่มีกระบวนการวางแผนธุรกิจและจัดการความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่เกษตรกรเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าว GAP

แผนกสินเชื่อ สกก. แผนกซื้อ (จำหน่าย ปัจจัยการผลิต) แผนกรวบรวมและโรงสี สกก. แผนกตลาด ภาคีผู้ซื้อ/บริโศคที่เน้นร้านอาหารในท้องถิ่นและสมาชิกสหกรณ์เป็นตลาดเป้าหมาย (รูปที่ 2)

รูปที่ 2 เปรียบเทียบระบบธุรกิจข้าวสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เดิม-ธุรกิจข้าว IBM

รูปแบบการดำเนินธุรกิจข้าว IBM สกก. บ้านลาดดังกล่าวชี้ให้เห็นบทบาทของสถาบันเกษตรกรในการพาเกษตรกรรายย่อยก้าวข้ามข้อจำกัด/อุปสรรคและยกระดับการดำเนินธุรกิจโดยนำนวัตกรรม กระบวนการมาใช้ในการพัฒนาเกษตรกร ปรับแนวทางการดำเนินธุรกิจ โดยเน้นไปที่การสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนชุมชน อีกทั้งรณรงค์ให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยแผนในอนาคตจะใช้เครือข่ายเกษตรกร GAP กลุ่มนำร่องช่วยรณรงค์และสนับสนุนให้สมาชิกเกษตรกรที่เหลืออีกกว่า 6,000 ครัวเรือนหันมาผลิตข้าว GAP และต่อยอดไปผลิตข้าวอินทรีย์เมื่อมีความพร้อม ในขณะเดียวกันคณะกรรมการดำเนินการและทีมงาน สกก. บ้านลาด

จำกัด มีนโยบายและแผนงานในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้โดยคาดหวังจะนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์เผยแพร่แนวคิดและเป็นแหล่งเรียนรู้การพัฒนาธุรกิจแบบมีส่วนร่วมในชุมชนต่อไป

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ควรถอดบทเรียน เพื่อนำชุดความรู้ กลไกการจัดการเรียนรู้ และตัวแบบธุรกิจข้าว IBM พัฒนาให้อยู่ในรูปของ Platform การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในมิติของการพัฒนาที่คำนึงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม โดยมีเกษตรกรเป็นศูนย์กลางภายใต้การบูรณาการการทำงานของหน่วยงานรัฐ
- 2) การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่เน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนนั้นต้องเน้นที่ประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับและอย่างยั่งยืน โดยเริ่มต้นจากการวางโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการสนับสนุนการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศ กลไกและองค์ประกอบเกื้อหนุนการเรียนรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง

อาจเรียกว่าการพัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้ ชุมชน โครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวจะเป็นฐานรากที่ยืดหยุ่นให้เกิดการพัฒนาที่เชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคล ครัวเรือน สหกรณ์ การเกษตรในชุมชนและภายนอก ซึ่งจะช่วยให้เกิดการสร้างสรรคและพัฒนาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริง

3) รณรงค์ให้ชุมชน/ท้องถิ่น กำหนด Agenda การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยใช้ platform การพัฒนาธุรกิจแบบมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานภาคีโดยแนวทางการ

ส่งเสริมควรดำเนินการให้ความรู้ผู้นำชุมชน/สหกรณ์การเกษตรควบคู่กับการจัดทำโครงการนำร่องโดยจัดให้มีหน่วยส่งเสริมเป็นพี่เลี้ยง พัฒนาระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเพื่อบูรณาการการทำงานร่วมกันแบบมุ่งเป้าไปการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

การคุ้มครองสหกรณ์ โดยเจ้าหน้าที่รัฐ

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่รัฐซึ่งหมายถึงนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์มี “หน้าที่” คุ้มครองปกป้องความเสียหายที่เกิดแก่สหกรณ์ โดยบังคับ “ให้นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์” เข้าไปใช้อำนาจในการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ โดยมีเงื่อนไขว่า ถ้าสหกรณ์ไม่ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีในกรณี ที่คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ กรรมการ ผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ หรือบุคคล ที่เกี่ยวข้องทำให้สหกรณ์เสียหาย โดยส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณารับว่าต่างให้สหกรณ์ และให้สหกรณ์เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการร้องทุกข์ ฟ้องคดีหรือการว่าต่างแก่นายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณีตามความในมาตรา 21

ปรเมศวร์ อินทรชุมนุม¹

ตั้งนั้นในเบื้องต้น หากนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ได้รับรายงานการตรวจสอบจากผู้ตรวจการสหกรณ์ตามมาตรา 19 แล้วเห็นว่ามิบุคคลใดทำให้สหกรณ์เสียหาย นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ควรออกคำแนะนำตามมาตรา 16(1) ให้สหกรณ์ ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีผู้ที่ทำให้สหกรณ์เสียหาย ซึ่งสหกรณ์ควรดำเนินการตามคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์เพื่อรักษาประโยชน์ของสหกรณ์ เว้นแต่สหกรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำแนะนำดังกล่าว ก็อาจไม่ดำเนินการตามคำแนะนำดังกล่าวก็ได้ ขั้นตอนต่อไปก็เป็น “หน้าที่” ของนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่จะต้องร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ เคยวินิจฉัยไว้ในกรณีที่รองนายทะเบียนสหกรณ์สั่งให้ชุมนุมสหกรณ์ ธนกิจไทย จำกัด ฟ้องอดีตกรรมการ แล้วว่าเป็น “หน้าที่ของนายทะเบียนสหกรณ์” ที่จะต้องร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์เมื่อชุมนุมสหกรณ์ไม่ร้องทุกข์หรือฟ้องร้อง เช่นเดียวกับที่ศาลปกครองกลางมีคำวินิจฉัยไว้ในคดีหมายเลขดำที่ 2231/2558 คดีหมายเลขแดงที่ 2060/2562

คดีระหว่าง นายจรรยาวัชร กับพวก ผู้ฟ้องคดี ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กรุงเทพมหานคร พื้นที่ 2 ในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ และอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์ผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งศาลวินิจฉัยว่า “...เห็นได้ว่าปรากฏข้อเท็จจริงครบถ้วนตามเงื่อนไขในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ที่ผู้ถูกฟ้องทั้งสองในฐานะนายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ จะสามารถใช้อำนาจร้องทุกข์แทนสหกรณ์ออมทรัพย์ ป. จำกัด ได้แล้ว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง

ไม่ใช้อำนาจตามที่มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ กรณีนี้จึงเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องปฏิบัติ”

โดยสรุปแล้ว จากแนวคำวินิจฉัยทั้งของ คพช. และศาลปกครองกลาง จึงอาจกล่าวได้ว่า นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ไม่มีอำนาจที่จะสั่งให้สหกรณ์ฟ้องร้องผู้ที่ทำให้สหกรณ์เสียหายแต่หากเห็นว่ามีผู้ทำให้สหกรณ์

เสียหาย นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์มีหน้าที่ร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ และหากไม่ดำเนินการร้องทุกข์หรือฟ้องคดีแทนสหกรณ์ นายทะเบียนสหกรณ์หรือรองนายทะเบียนสหกรณ์ ก็มีความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ที่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 157 ได้

¹ *ประธานคณะกรรมการดำเนินการสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาญาธนบุรี*

Contract

เกษตรพันธสัญญา หรือ คอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract farming) คือ ระบบการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ หรือการเพาะปลูกพืชที่มีการทำสัญญาซื้อขายผลผลิตล่วงหน้าระหว่างฝ่ายเกษตรกร หรือเจ้าของฟาร์ม กับคู่สัญญา คือ “ผู้รับประกัน” ซึ่งมักเป็นบริษัทเอกชนที่สัญญาว่าจะซื้อผลผลิตคืนจากอีกฝ่ายในราคาที่ตกลงกันตั้งแต่ต้น เรียกว่า “ราคาประกัน” ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงได้ก็ต่อเมื่อครบกำหนดสัญญา

วัตถุประสงค์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ประกอบกับสภาวะความมีจำกัดของทรัพยากรการผลิต ไม่ว่าจะเป็นแรงงาน ที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ ทำให้ผลิตภาพทางการผลิตลดลง ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต โดยคาดการณ์ว่าผลผลิตทางการเกษตรจะตกต่ำ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและโรคพืช ราคาสินค้าเกษตรผันผวน จะส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรเพื่อเป็นอาหารในปี พ.ศ. 2554 เพิ่มสูงขึ้นกว่า 40% ขณะที่เงินเฟ้อจากราคาอาหารจะอยู่ที่ระดับ 15% นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติทาง

กายภาพ มิติด้านเศรษฐกิจ ทั้งด้านการผลิต การค้า และบริการ รวมถึงมาตรการพันธกรณีทางการค้าและการออกมาตรการกฏระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้หลายธุรกิจมีการนำระบบคอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract farming) มาใช้ในการจัดการบริษัท โดยมองว่าวัตถุประสงค์เป็นแหล่งต้นน้ำของการนำปัจจัยวัตถุประสงค์เข้าสู่กระบวนการผลิต หากเกิดการขาดแคลน ไม่มีคุณภาพ และจำนวนไม่แน่นอน จะส่งผลกระทบต่อการส่งมอบหรือส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการของบริษัท โดยเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

farming

เกษตรพันธสัญญา

ที่ต่ำลง จะว่าไปแล้ว คอนแทรคฟาร์มมิ่ง ถือว่าไม่ใช่เรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย เพราะมีหลายบริษัทที่ใช้ระบบนี้ในการทำธุรกิจแล้วประสบความสำเร็จ เช่น บริษัทในเครือเจริญโภคภัณฑ์ (ซีพี) หรือเครือเบทาโกร ที่ทำระบบคอนแทรคฟาร์มมิ่ง โดยเฉพาะการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีมานานกว่า 30 ปี ก็ประสบความสำเร็จดีทั้งบริษัทและเกษตรกร

ข้อดีของการทำคอนแทรคฟาร์มมิ่ง

1. เกษตรกรมีผลผลิตขายแน่นอน สามารถนำวัตถุดิบป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตได้อย่างสม่ำเสมอ และเป็นการประกันรายได้ ประกัน

ราคาสินค้าล่วงหน้า ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีรายละเอียดไม่เหมือนกัน

2. เกษตรกรได้รับความรู้ทั้งด้านวิชาการ การออกแบบแปลงฟาร์มมาตรฐาน และเทคนิคในการปรับลดต้นทุนในการผลิต พร้อมจัดหาวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตต่าง ๆ อาจรวมไปถึงการสนับสนุนสินเชื่อทางการเงิน

3. ผลผลิตได้มาตรฐานเดียวกับที่ทางบริษัทกำหนดและตรงตามความต้องการของตลาด

4. ในยุคโลกาภิวัตน์ การตกลงราคาและเวลารับมอบสินค้ากันชัดเจน เชื่อว่าเกษตรพันธสัญญาสามารถลดความผันผวนของรายได้และผลผลิตของเกษตรกร โดยสามารถทำให้ผลตอบแทน (รายได้) ค่อนข้างแน่นอนและสูงขึ้น และช่วยให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีและเงินทุน

5. ช่วยให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและจัดการ ช่วยลดภาระงบประมาณของรัฐในการพยุงราคา สินค้าเกษตรกรรม ตลอดจนช่วยเพิ่มโอกาสการจ้างงานในภาคเกษตรกรรม

6. เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการแบ่งปันจากบริษัท เพราะมีวัตถุดิบสม่ำเสมอ ควบคุมต้นทุนได้ สามารถคาดการณ์วางแผนการ

ตลาด รวมถึงบริษัทยังประหยัดได้จากขนาดกิจกรรม (economy of scale) เนื่องจากเป็นการผลิตขนาดใหญ่ ส่วนผู้บริโภคได้ประโยชน์จากคุณภาพสินค้าที่สูงขึ้นและราคาถูกลง อย่างไรก็ตาม หากการทำสัญญาระหว่างธุรกิจกับเกษตรกรที่มีความโปร่งใสเป็นธรรมทั้งสองฝ่ายแล้ว จะเห็นได้ว่าการทำ Contract farming สามารถช่วยเหลือสนับสนุนผลผลิตของเกษตรกร ทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรลูกหลานมีชีวิตที่ดีขึ้น ชุมชนก็จะเข้มแข็งและยั่งยืน บริษัทก็ได้ทราบถึงราคาต้นทุนที่แน่นอน ช่วยให้บริษัทมีวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิตได้อย่างสม่ำเสมอ และช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศ รวมถึงบริษัทสามารถควบคุมคุณภาพและปริมาณได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังถือว่าบริษัทได้แสดงความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ให้กับสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อมทางอ้อม มีใช้ห่วงผลทางตลาด

ที่มา : คอนแทรคฟาร์มมิ่ง (Contract farming)

หลักการสหกรณ์สากล มีความจำเป็นกับการทำ สหกรณ์จริงหรือ

นายวัลลภ สุขมี
นักวิชาการสหกรณ์อิสระ

ในสภาวะปัจจุบัน มีหลายคนกล่าวว่าการทำสหกรณ์นั้นไม่ยาก ขอให้รวมคนที่คิดจะตั้งสหกรณ์ให้ได้ไม่น้อยกว่าสิบคน แล้วจองชื่อขอจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ หลังจากนั้นช่วยกันระดมทุนจากสมาชิกสหกรณ์ ถ้าไม่ได้ตามเป้า ก็ยังมีทางราชการที่ดูแลส่งเสริมสหกรณ์ ก็มีกองทุนให้กู้ยืมไปลงทุนทำธุรกิจเบื้องต้น ขอให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการทำธุรกิจเหนื่อย สหกรณ์ก็จะมีรายได้และกำไรเลี้ยงตัวเองได้อย่างสบาย แต่ก็ไม่วายมีผู้บริหารสหกรณ์บางคนถามว่า แล้วหลักการสหกรณ์นั้นเอาไปใช้ตอนไหนในการดำเนินการสหกรณ์ เห็นเวลาทำธุรกิจไม่มีใครกล่าวถึงหลักการสหกรณ์เลย แล้วหลักการสหกรณ์สำคัญจริงหรือ สิ่งนี้ถ้าคิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นก็มีความสำคัญ แต่ถ้าไม่สนใจก็ผ่านไปทำธุรกิจให้เก่งสหกรณ์ก็อยู่ได้แล้ว เพราะคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าสหกรณ์เป็นได้แค่เพียงองค์กรธุรกิจ ถ้าคิดได้เท่านี้ ก็จะมุ่งเน้นไปที่ธุรกิจและผลกำไร ประสิทธิภาพประสิทธิผลในองค์กรสหกรณ์อยู่ได้ก็พอแล้ว แต่ถ้าเป็นสหกรณ์ตามแนวคิดทางเศรษฐกิจและสังคมในมิติของลัทธิหนึ่ง ที่เป็นสังคมนิยมประชาธิปไตย ที่เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้ที่เจ็บปวดจากการถูกเอารัดเอาเปรียบหรือเป็นผู้แพทางเศรษฐกิจกระแสหลักของโลกแล้วละก็ การนำหลักการสหกรณ์มาใช้ในการทำสหกรณ์นั้นเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะหลังจากที่สหกรณ์อุบัติขึ้นในโลกใบนี้ และแพร่กระจายเข้าสู่ประเทศไทย

เมื่อร้อยปีก่อน แรกเริ่มเดิมทีการให้ความรู้เรื่องอุดมการณ์สหกรณ์ หลักการสหกรณ์และวิธีการสหกรณ์ เป็นไปอย่างเข้มข้น แล้วค่อย ๆ จางลงเมื่อเวลาและสภาพโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป สาเหตุจากการถูกเขย่าด้วยผลประโยชน์ของเศรษฐกิจกระแสหลักของโลก ที่เป็นลัทธิบูชาวัตถุและบริโภคนิยมมาแรงมาก โดยธรรมชาติแล้ว องค์กรที่ตั้งขึ้นเป็นสหกรณ์ ก็จะยึดแนวคิดความเชื่อที่เป็นอุดมการณ์สหกรณ์และใช้วิธีการสหกรณ์ในการดำเนินการ และต่อมาเมืองการค้าสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (I.C.A.: International Co-operative Alliance) ประสบปัญหาในการพิจารณารับรองสหกรณ์เข้าเป็นสมาชิก ว่า องค์กรประเภทไหนที่เป็นสหกรณ์กันแน่ เพราะแต่ละสหกรณ์จะมีการดำเนินการที่ต่างกันไปตามธุรกิจของตน จึงได้มีการประชุมใหญ่ ครั้งที่ 15 เมื่อ ปี พ.ศ. 2480 ณ กรุงปารีส ได้พิจารณาเรื่องหลักการสหกรณ์ที่ควรจะมีอะไรบ้าง เพื่อเกิดมาตรฐานหรือมาตรฐานวัดความเป็นสหกรณ์ของ องค์กรที่ยื่นสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของ ไอ.ซี.เอ. เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างธุรกิจสหกรณ์กับธุรกิจทั่วไป และเพื่อไม่ให้ความเป็นสหกรณ์กลายเป็นสูญไปได้ในอนาคต ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อ ขบวนการสหกรณ์และอุดมการณ์สหกรณ์โดยส่วนรวม และเห็นว่า สหกรณ์ส่วนใหญ่ทั่วโลกจะนำเอา หลักการสหกรณ์ของร้านสหกรณ์ รอคเดล มาเป็นหลักปฏิบัติ และ

คณะกรรมการพิเศษ ของ ไอ.ซี.เอ. ได้สรุปและมีมติ กำหนดให้หลักการสหกรณ์สากลที่ทุกสหกรณ์จะต้องปฏิบัติ มีทั้งสิ้น 7 ประการ มีหลักการสหกรณ์มูลฐาน 4 ประการ อันได้แก่ การเปิดรับสมาชิกโดยทั่วไป การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย การแบ่งเงินปันผลให้แก่สมาชิกตาม ส่วนแห่งธุรกิจที่ได้กระทำกับสหกรณ์ และการจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ทุนเรือนหุ้นในอัตราที่จำกัด และหลักการสหกรณ์ประกอบอีก 3 ประการ คือ การส่งเสริมการศึกษา การเป็นกลางทางการเมืองและศาสนา และการค้าด้วยวิธีการเงินสด

โดยให้ถือว่าองค์กรที่มีความเป็นสหกรณ์นั้น จะต้องมีการปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์มูลฐานเป็นสำคัญและทุกสหกรณ์จำเป็นต้องมีส่วนหลักการสหกรณ์ประกอบไม่บังคับว่าต้องมี แต่ถ้าสหกรณ์ใดมีการนำมาปฏิบัติก็จะถือว่าดี ตั้งแต่นั้นมาก็ทำให้สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นทั่วโลกจึงมีมาตรฐานการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันโดยยึดถือปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์เป็นตัววัดความเป็นสหกรณ์ ต่อมาก็มีการทบทวนหลักการสหกรณ์ใหม่อีกครั้ง ในปี พ.ศ. 2509 ในที่ประชุมใหญ่ ครั้งที่ 23 ของ องค์กร ไอ.ซี.เอ. ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย และได้ประกาศหลักการสหกรณ์ใหม่ขึ้น และให้ทุกหลักการมีความสำคัญเท่ากันหมด และที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบและให้ประกาศใช้หลักการสหกรณ์ใหม่ คือ การเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ กับการไม่กีดกัน

การที่จะเป็นสมาชิก, การควบคุมตามหลักประชาธิปไตย และการดำเนินการโดยอิสระ, การจำกัดดอกเบี้ยที่จ่ายให้แก่ทุนเรือนหุ้น หากมีการแบ่งเงินปันผลให้, ผลทางเศรษฐกิจให้อุทิศแก่การพัฒนาสหกรณ์ แก่การจัดบริการเพื่อส่วนรวม หรือเพื่อแบ่งปันแก่สมาชิกตามส่วนแห่งธุรกิจ ซึ่งสมาชิกได้กระทำกับสหกรณ์, มีมาตรการจัดให้การศึกษาอบรม และการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทั้งหลายทุกระดับ เมื่อหลักการสหกรณ์ได้ถูกสังคายนาให้มีความครอบคลุมมากขึ้น จึงมีรายละเอียดปฏิบัติที่ซับซ้อนมากขึ้นที่สหกรณ์ต่าง ๆ ต้องศึกษาและนำมาปฏิบัติ หลักการสหกรณ์จึงกลายเป็นกฎหมายลักษณะของชาวสหกรณ์ทั่วโลกที่จะต้องมี และทุกหลักการมีความสำคัญเท่ากันหมด ไม่สามารถเลือกนำมาปฏิบัติได้เหมือนหลักการสหกรณ์เดิม เมื่อเวลาเปลี่ยนไปสถานการณ์โลกเปลี่ยนไป ประกอบกับความรุนแรงของการแข่งขันทางธุรกิจที่สูงขึ้น จากการพัฒนาของการศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยเฉพาะการนำเอา ระบบคอมพิวเตอร์ ทุนยนต์ และนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาใช้ ทำให้มีผลกระทบต่อการทำงานของสหกรณ์ และสหกรณ์เริ่มละเลยหลักการสหกรณ์ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากถึงขั้นกลายเป็นพันธุ์บ้าง หรือบางท่านบอกว่าสหกรณ์เพี้ยนไป มีการแบ่งสหกรณ์เป็นค่ายต่าง ๆ เป็นสหกรณ์แท้บ้าง สหกรณ์เทียมบ้าง ลุถึงปี พ.ศ. 2538 ไอ.ซี.เอ. จึงได้มีการทบทวนหลักการสหกรณ์ขึ้นใหม่อีกครั้งเพื่อ

สามัญลักษณ์ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์
ตัวตนของสหกรณ์ที่แท้จริง มักจะ
ไม่ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ บางสหกรณ์
มุ่งเน้นแต่การทำธุรกิจเพื่อการอยู่รอด
แข่งขันกับธุรกิจทั่วไปจนละเลย
หลักการสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์นั้น
ขาดความเป็นสหกรณ์ไปโดยรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์ เพราะชาวสหกรณ์ส่วนใหญ่
มองหลักการสหกรณ์เป็นเพียง
แนวทางปฏิบัติที่จะนำมาประยุกต์ใช้
ตามที่เข้าใจกันต้น ๆ แบบบุคคลทั่วไป
แท้จริงแล้วหลักการสหกรณ์สากลนั้น
หาได้เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะปฏิบัติ
ก็ได้ หรือเลือกมาปฏิบัติบางช่วง
บางตอนก็ได้ ดังที่เข้าใจ หลักการ
สหกรณ์ที่แท้จริงนั้นเป็น กฎทั่วไป
ข้อตกลง หรือความจริงที่ทุกสหกรณ์
จะต้องปฏิบัติเหมือนกันทุกสหกรณ์
ไม่ว่าสหกรณ์นั้นจะเกิดขึ้น ณ ที่แห่งหน
ใดในโลกใบนี้ ที่จะช่วยให้สหกรณ์
ประสบผลสำเร็จเป็นสหกรณ์ที่แท้จริง
ตามเป้าหมายสูงสุดในอุดมการณ์สหกรณ์

ให้องค์กรสหกรณ์รักษาความเป็น
สหกรณ์ไว้ได้ โดยไม่กลายเป็น
มากกว่าที่คิดไว้ เพื่อให้ทันกับยุคสมัย
ของโลกาภิวัตน์ และเนื่องในโอกาส
องค์กร ไอ.ซี.เอ. มีอายุครบ 100 ปี
ในปี พ.ศ. 2538 จึงได้มีการปรับปรุง
หลักการสหกรณ์สากลอีกครั้ง

เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2538
ณ นครแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ
ให้หลักการสหกรณ์มีความสำคัญ
เท่ากันทุกหลักการและเป็นเอกลักษณ์
ของสหกรณ์ทั่วโลก ประกอบด้วย
7 หลักการ คือ การเป็นสมาชิกโดย
สมัครใจและเปิดกว้าง, การควบคุม
โดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย,
การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของ
สมาชิก, การปกครองตนเองและ
ความเป็นอิสระ, การให้การศึกษ
ฝึกอบรมและสารสนเทศ, การร่วมมือ
ระหว่างสหกรณ์ และความสัมพันธ์
เอาใจใส่เอื้ออาทรต่อชุมชน และ
ในเวลาเดียวกันนี้ องค์กร ไอ.ซี.เอ. ยัง

ได้ออกแถลงการณ์ให้สหกรณ์ทั่วโลก
ร่วมมือกันปฏิบัติตามค่านิยมสหกรณ์
10 ประการ ควบคู่ไปกับหลักการ
สหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ทั้งหลาย
ได้บรรลุถึงซึ่งอุดมการณ์สหกรณ์
ที่หวังไว้ อันได้แก่ ค่านิยมสหกรณ์
พื้นฐาน 6 ประการ อันได้แก่ การ
ช่วยตนเอง, มีความรับผิดชอบต
ตนเอง, เป็นประชาธิปไตย, มีความ
เสมอภาค, มีความเที่ยงธรรม และ
เป็นเอกภาพ กับค่านิยมจริยธรรม
อีก 4 ประการ คือ มีความสุจริต, มี
ใจกว้าง, มีความรับผิดชอบต่อสังคม
และเอาใจใส่ต่อผู้อื่น ค่านิยมสหกรณ์
ไม่ใช่เรื่องท้องถื่น องค์กร ไอ.ซี.เอ. คิดขึ้นมา
ใหม่ แต่เป็นการค้นหาจากพฤติกรรม
ที่ชาวสหกรณ์ในโลกนี้ได้ประพฤติเป็น
ประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมาพร้อม ๆ
กับหลักการสหกรณ์ ตั้งแต่ผู้ริเริ่มการ
สหกรณ์หลาย ๆ สหกรณ์ที่ไม่เข้าใจ
ความเป็นมาและความสำคัญของ
หลักการสหกรณ์สากลที่เป็น

เอกสารอ้างอิง

กัจฉล เทียนกัณฑ์เทศน์ มนุษยศาสตร์อุตสาหกรรม, ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
ประมุข วิทยานนท์ การสหกรณ์, กรุงเทพฯ : ป.สัมพันธ์พาณิชย์, 2519

วัลลภ สุขมี เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่อง อุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ ที่ 9
จังหวัดสงขลา, 2543

ปี 2564 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ธุรกิจการตลาดเกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงได้รับความสนใจจากนักลงทุนมาไม่น้อยกว่า 10 ปี อาทิ ที่อยู่อาศัย ยา อาหาร อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ ตลอดจนงานการดูแลผู้สูงอายุกลุ่มนี้

สหกรณ์บางแห่งมีสมาชิกผู้สูงอายุถึงร้อยละ 20 ของสมาชิกทั้งหมด สหกรณ์ของท่านมีฐานข้อมูลของสมาชิกกลุ่มนี้มากน้อยเพียงไร มีผลิตภัณฑ์การเงินเฉพาะกลุ่มอะไรบ้าง

ในปัจจุบันธนาคารเฉพาะกิจของรัฐบาล 2 แห่ง ได้ออกผลิตภัณฑ์การเงินใหม่ขึ้นเรียกว่า **สินเชื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (Reverse Mortgage)** เพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้สูงอายุที่มีเงินออมไม่เพียงพอสามารถนำที่อยู่อาศัยของตนเองมาเป็นเงินได้รายเดือนสำหรับใช้ชีวิตในวันปลายอายุอย่างมีความสุข มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

คุณสมบัติของผู้กู้

- อายุตั้งแต่ 60 - 80 ปี ไม่จำเป็นต้องมีเงินได้รายเดือน
 - มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยปลอดภาระจำนอง
- วงเงินกู้ ระยะเวลาการกู้ และอัตราดอกเบี้ย**

- ไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อคน
- ระยะเวลาการกู้ตั้งแต่ 6 เดือน - 25 ปี โดยอายุของผู้กู้รวมกับระยะเวลากู้ต้องไม่เกิน 85 ปี
- อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6.25 ต่อปี

การชำระคืน

• หากเสียชีวิตก่อนครบกำหนดตามสัญญา ทายาทขอไถ่ถอนที่อยู่อาศัยได้ หรือให้ธนาคารนำออกขายทอดตลาดก็ได้ ถ้าขายได้กำไรจะคืน

เงินกู้หุ้

สำหรับสมาชิกผู้สูงอายุ

สุรจิตต์ แก้วชิงดวง

ส่วนต่างให้ทายาท หากขาดทุนธนาคารจะต้องรับผิดชอบเอง

- หากครบกำหนดตามสัญญาแล้ว ผู้กู้ยังไม่เสียชีวิตสามารถกู้เพิ่มได้อีก หรือถ้าไม่กู้เพิ่มก็ชำระหนี้เพื่อปิดบัญชีเงินกู้ก็ได้

ตัวอย่างเงินรายเดือนที่จะได้รับตามช่วงอายุและระยะเวลาที่วงเงินกู้ 2 ล้านบาท (ราคาประเมินที่อยู่อาศัย 4 ล้านบาท)

อายุผู้กู้	65 ปี	75 ปี	75 ปี	80 ปี
ระยะเวลากู้	20 ปี	10 ปี	10 ปี	5 ปี
เงินได้รับต่อเดือน	8,300 บาท	11,100 บาท	16,600 บาท	33,000 บาท

ถ้าจะนำ Reverse Mortgage มาประยุกต์ใช้ในสหกรณ์บ้าง โดยให้สมาชิกกู้หุ้ไปใช้แต่จะแตกต่างกับเงินกู้หุ้ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

เงื่อนไข

1. จำนวนเงินกู้และการจ่ายเงินกู้ เป็นเงินกู้สำหรับสมาชิกผู้สูงอายุ ตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป กู้ได้ไม่เกินร้อยละ 90 ของหุ้ โดยสหกรณ์จะจ่ายเงินกู้เป็นรายเดือนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ ตลอดอายุสัญญาไม่เกิน 240 เดือน (20 ปี)

2. การชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย สมาชิกไม่ต้องชำระเงินต้นเป็นรายเดือน แต่จะใช้วิธีโอนเงินค่าหุ้ชำระหนี้ เมื่อครบอายุสัญญาหรือเมื่อขาดจากสมาชิกภาพ สำหรับดอกเบี้ยเงินกู้จะชำระปีละครั้ง โดยการโอนเงินปันผลที่ได้รับไปชำระดอกเบี้ย

ตัวอย่าง A อายุ 60 ปี มีค่าหุ้ 1,350,000 บาท กู้หุ้ในโครงการนี้ 1,200,000 บาท โดยสหกรณ์จะจ่ายเงินกู้ให้เดือนละ 5,000 บาทเป็นเวลา 240 เดือน (20 ปี) ดอกเบี้ยร้อยละ 6.25 ต่อปี

ตาราง : การเป็นหนี้เงินกู้และดอกเบี้ย

เดือน	เงินกู้	ดอกเบี้ย	เงินกู้	ดอกเบี้ย
มกราคม	5,000		1,145,000	5,928
กุมภาพันธ์	10,000	26	1,150,000	5,954
มีนาคม	15,000	52	1,155,000	5,980
"	"	"	"	"
"	"	"	"	"
พฤศจิกายน	55,000	260	1,195,000	6,188
ธันวาคม	60,000	286	1,200,000	6,214
รวม		1,716		72,852

เงินปันผล 6% A ได้รับเงินปันผล ปีละ 81,000 บาท

เงินกู้ประเภทนี้จะมีความเสี่ยงด้านเครดิตระดับใด กลุ่มเป้าหมายคือใคร จะสนใจมาใช้บริการมากน้อยแค่ไหน (ฝากเป็นประเด็นให้พิจารณาต่อไปด้วยครับ)

จูลสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 2 ของสัปดาห์สหกรณ์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ ข่าวสารในแวดวงสหกรณ์ รวมถึง สัปดาห์สหกรณ์ฯ ได้ปฏิบัติภารกิจตามแผนพัฒนาสหกรณ์ สัปดาห์สหกรณ์แห่งประเทศไทย 5 ปี พ.ศ. 2560 - 2564 ได้มุ่งเน้นการพัฒนา 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านพัฒนาองค์กรให้เข้มแข็ง ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
2. ด้านการประชาสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นสำคัญ
3. ด้านบุคลากร และระบบสหกรณ์ให้มีศักยภาพ
4. ด้านส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรสหกรณ์
5. ด้านการสร้างเครือข่ายธุรกิจสหกรณ์
6. ด้านการสร้างเครือข่ายสหกรณ์ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ

สำหรับในปี 2563 - 2564 สัปดาห์สหกรณ์ฯ ได้มุ่งเป้าไปที่การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากร สัปดาห์สหกรณ์ฯ โดยมีเป้าหมายหลักที่จะวางแผนเชิงกลยุทธ์สร้างความเข้มแข็งให้กับสหกรณ์ ด้วยการประสานความร่วมมือกับคณะวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และอื่น ๆ โดยการดำเนินงานที่ข้อตกลงร่วมกัน MOU เป็นภาคีเครือข่ายวิชาการ การบริหารจัดการ และบริการ ซึ่งจะทำการพัฒนาคู่ขนานไปกับการพัฒนาบุคลากรสหกรณ์ฯ และสหกรณ์จังหวัด ด้วยการส่งทีมฝึกเป็นวิทยากรตัวต่อตัวร่วมเดินทางไปกับทีมที่ปรึกษา ภายใน 1 - 2 ปี ทีมวิทยากรตัวต่อทีมมีศักยภาพและขีดความสามารถสูงเพียงพอ จะเข้าไปทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือ เป็นพี่เลี้ยง และให้คำแนะนำ แก้ไขปัญหาให้แก่บุคลากรสหกรณ์ได้อย่างถูกต้อง เครือข่ายที่มหาวิทยาลัยที่ปรึกษา จะกระจายครอบคลุมสหกรณ์ทุกจังหวัด และมีจำนวนที่เพียงพอกับความต้องการของสหกรณ์สมาชิก ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายที่ สัปดาห์สหกรณ์ฯ จะต้องดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จโดยเร็ว ซึ่งผลสำเร็จนี้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสหกรณ์จังหวัด เข้าร่วมเป็นองค์กรภาคีเครือข่ายการบริหารและพัฒนากิจการสหกรณ์ ที่มีขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ตามเป้าหมายยกระดับสหกรณ์ฯ ให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง HPO (High Performance Organizational)

ในท้ายที่สุด กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณสหกรณ์สมาชิกที่ให้การสนับสนุนกิจการของสหกรณ์ฯ ด้วยดีเสมอมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้ความร่วมมือจากท่านในทุกด้าน หากมีสิ่งหนึ่งประการใดที่ต้องการให้สหกรณ์ฯ รับผิดชอบได้โปรดแจ้งไปยังสหกรณ์ฯ เพื่อให้เราได้ร่วมเป็นอีกหนึ่งกำลังใจ ที่ร่วมกันผลักดันและพัฒนาสหกรณ์ให้มีความก้าวหน้า เข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไป

ดร.ปิ่นวิชัย มุ่งสมัครศรีกุล

กองบรรณาธิการ จูลสารสหกรณ์แห่งประเทศไทย : ที่ปรึกษา

นายปรเมศวร์ อินทรชุมนุม พลตำรวจโท วิโรจน์ สัตยสันต์สกุล นางมณีพรรณ โคตรบุตร นายพนพล วรรณะกุล ดร.ปิ่นวิชัย มุ่งสมัครศรีกุล

- บรรณาธิการ ผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา นางสาวอรนุช กันภัย
- หัวหน้ากองบรรณาธิการ นางสาวกฤษณา บุญทรัพย์เลิศดี
- กองบรรณาธิการ นายศราวุธ บุตมะ นายวีระวัฒน์ วิถีแมน นายเวริกา คำถาธิรุก
- บรรณาธิการฝ่ายศิลป์ นายกมลศักดิ์ นันทา
- ฝ่ายจัดส่ง นางวิริยา แท่นทอง
- ฝ่ายโฆษณา ติดต่อ โทร. 0-2669-3254-60 ต่อ 1007, 1050
- ส่งข่าวประชาสัมพันธ์, บทความถึง บ.ก. Fax 0-2669-5857
- E-Mail : coopnews2016@gmail.com
- พิมพ์ที่ : บริษัท ธนอรุณการพิมพ์ จำกัด